

Yttrande

Värmdö kommun

134 81 Gustavsberg

[08-570 470 00](tel:08-57047000)

varmdo.kommun@varmdo.se

www.varmdo.se

Handläggare: Civan Sleman

Datum: 2026/07/30

Direkttelefon: 08-570 471 25

Mottagande nämnd/remissinstans:

Klimat- och

E-post: civan.sleman@varmdo.se

näringslivsdepartementet

Avsändande kontor/enhet:

Diarienummer: 2026KS/0757

Samhällsbyggnadskontoret, Mark-
och exploateringsenheten

Yttrande över promemorian Ersättning vid
upplåtelse av mark i samband med
elnätsutbyggnad

Sammanfattning

Värmdö kommun ställer sig positiv till att förslaget ger ökade intäkter till markägare vid markintrång, vilket kan skapa incitament för en mer robust energiframställning som kan gynna elektrifieringen av samhället. Däremot avstyrker Värmdö kommun

förslaget i dess nuvarande form med ett höjt schablonpåslag snarare än en översyn av värderingsprinciperna för markintrång vid elnätsutbyggnad. Kommunen delar bedömningen att markägare ska få en rättvisande ersättning och ser positivt på att Lantmäteriet får ansvar att se över och löpande förvalta skogs- och åkernormerna. Vidare föreslår kommunen att värderingsprinciperna för markåtkomst vid elnätsutbyggnad bör utredas.

Ur ett helhetsperspektiv bedömer kommunen att en särskild högre schablonersättning för enbart denna typ av infrastruktur riskerar att skapa en obalans i ersättningssystemet och få normerande effekter även vid andra samhällsviktiga markintrång, exempelvis VA, andra ledningsslag och markåtkomst för allmän plats. Om dagens värderingsunderlag inte fullt ut speglar den ekonomiska skadan bör fokus i första hand ligga på att utveckla och aktualisera dessa underlag.

Kommunen ifrågasätter också om den föreslagna höjningen är tillräckligt träffsäker för att korta ledtiderna. Markåtkomst och ersättningsfrågor är en del av processen, men ledtiderna påverkas även av koncessionsprövning, ledningsrättsförrättning och överklaganden. Den högre ersättningen medför dessutom ökade kostnader för elnätsföretagen som kan föras vidare till nätanvändarna.

Bakgrund

Klimat- och näringslivsdepartementet föreslår att ersättningen vid upplåtelse eller inlösen av mark för koncessionspliktiga starkströmsledningar höjs.

Förslaget innebär att ersättningen höjs från 125 till 150 procent av marknadsvärdet eller den värdeminskning som intrånget orsakar. Syftet är att öka acceptansen hos markägare och underlätta en snabbare utbyggnad av elnätet.

Promemorian föreslår även att Lantmäteriet ska ansvara för att se över och löpande uppdatera de värderingsunderlag som används för skogs- och åkermark. Lagändringen föreslås träda i kraft den 1 juli 2027.

Förvaltningens bedömning

Värmdö kommun ställer sig positiv till att förslaget ger ökade intäkter för markägare, vilket kan skapa incitament för en mer robust energiframställning som kan gynna elektrifieringen av samhället. Däremot föreslås att kommunen avstyrker förslaget i dess nuvarande form med ett höjt schablonpåslag snarare än en översyn av värderingsprinciperna för markinträng vid elnätsutbyggnad.

Ur ett rent markägarperspektiv innebär förslaget en högre ersättning för kommunen när kommunal mark tas i anspråk för koncessionspliktiga starkströmsledningar. Kommunen behöver dock bedöma förslaget utifrån ett bredare samhällsbyggnadsperspektiv.

Kommunen anser att ersättningen vid markinträng ska vara rättvisande och förutsebar. Om nuvarande värderingsunderlag inte tillräckligt fångar den ekonomiska förlusten bör detta i första hand hanteras genom uppdaterade och enhetliga värderingsunderlag. Kommunen är därför positiv till att Lantmäteriet får ansvar för att se över, vidareutveckla och långsiktigt förvalta skogs- och åkernormerna. Vidare föreslår kommunen att värderingsprinciperna för markåtkomst vid elnätsutbyggnad bör utredas.

En särskild högre schablonersättning för koncessionspliktiga starkströmsledningar innebär att liknande markinträng kan ersättas olika beroende på vilken infrastruktur som byggs. Det kan skapa förväntningar på motsvarande ersättningsnivåer vid exempelvis VA-utbyggnad, andra ledningsslag och inlösen av mark för allmän plats. Promemorian pekar också på att olika påslagsnivåer kan leda till fler synpunkter och överklaganden i andra förrättningar.

Kommunen bedömer vidare att det inte är tillräckligt klarlagt att en höjning till just 50 procent är den mest träffsäkra åtgärden för att korta ledtiderna. En högre ersättning kan underlätta frivilliga överenskommelser, men processernas längd påverkas även av bland annat koncessionsprövning, ledningsrättsförrättning och överklaganden. Förslaget medför samtidigt ökade markåtkomstkostnader för elnätsföretagen, vilka kan föras vidare till hushåll, företag och offentlig verksamhet som nätanvändare.

Yttrande
2026-07-30
Diarienummer:2026KS/0757

Mot denna bakgrund avstyrker Värmdö kommun höjningen av schablonpåslaget, men är positiv till förslaget att Lantmäteriet får ansvar för översyn och långsiktig förvaltning av värderingsunderlagen och föreslår ett tilläggsuppdrag att se över värderingsprinciperna för markåtkomst vid elnätsutbyggnad.

Carl Kangas

Kommunstyrelsens ordförande

Viktoria Callenmark

Kommundirektör